

MONOGRAFIES D'ART

(ARTS APLICADES)

SANTIAGO MARCO

PER

JOAQUIM FOLCH I TORRES

31 realitzacions

JOAQUIM FOLCH I TORRES

SANTIAGO MARCO

31 realitzacions

SANTIAGO MARCO

A.42.392

SANTIAGO MARCO

Santiago Marco, l'artista decorador dels nostres dies, amb un nom famós en els medis aristocràtics barcelonins, va néixer a Tarragona, l'any 1885. A tres anys i mig va perdre el pare, i la seva mare, cercant horitzons per a els seus fills, quan ja eren espigadets, els va portar a Barcelona, on tenia un germà artista. A catorze anys d'edat l'oncle, amic d'en Rigalt vidrier, va posar al petit Santiago d'aprenent en aquell obrador de vidrieria artística,

que avui encara fa honor a les nostres indústries d'art. Allí va començar la carrera del nostre artista, dibuixant i pintant vidrieres, i entrenant-se al coneixement de les tècniques, dels altres oficis, que s'aprenen per l'intervenció en les obres, on la col·laboració de varis industrials porta contactes i planteja qüestions que cap escola podria plantejar ni ensenyar com la bona pràctica les ensenya.

Feia dos anys que Santiago Marco era al taller d'en Rigalt, que en Vidal dels mobles, l'ebanista més reputat del temps, tingué necessitat d'un auxiliar que ell mateix, però, volia formar-se. Demanava per tal al candidat condicions d'educació que el fessin aposta per a viure la senyorívola intimitat familiar de l'artista, i per a tractar amb els parroquians de la casa, que eren el més granat de la bona societat barcelonina. En Vidal va parlar a en Rigalt del que necessitava; en Rigalt tot seguit li va senyalar en Santiago Marco, que aleshores tenia setze anys, com a home en qui es reunien les condicions desitjades. Santiago Marco, ingressà al taller d'en Vidal, amb una paternal despedida per part d'en Rigalt vidrier, que ja se l'estimava i amb una rebuda cordialíssima de part d'en Vidal, que va tenir sempre per a en Marco un tractament afectuós i una consideració, que bé mereixia, i que amb el temps augmentà, fins a la mort del mestre.

«A càl Vidal—ens deia el propi Marco, fa pocs dies— vaig començar la meua carrera artística, ja que des del primer moment em vareig sentir identificat amb la feina que anava a emprendre, i es desvetllà en mí aquella passió que ens fa vibrar i inquietar per les coses que fem». Allí, efectivament, en Marco va sentir la rauxa nobilíssima, desinteressada i furiosa dels joves quan es troben a pler en la feina que se'ls encomana; feina que en Marco,

entenimentat i amb una mare vidua a casa, considerava alhora i estimava com un mitjà de fer-se home.

El nostre artista no perdia el temps. A les lliçons d'en Vidal, als treballs constants i actius del taller durant el dia, els vespres hi afegia l'aprenentatge de la escola. A Llotja tingué la sort de caure sota el guiatge de l'escultor Fuxà, aquest home que apart els seus mèrits d'artista, és bo i intel·ligent, i de la fusta dels mestres cordials que estimen els deixebles i curen d'ells com d'una fillada espiritual que Déu els dóna. Marco, ha correspost a l'afecte del Mestre, amb una veneració i una estima que fa honor a tots dos. També va rebre ensenyament, a Llotja, del mestre Borràs, pare de l'actual professor de colorit i composició de Llotja, el pintor Borràs Abella.

Afers de família el portàren a Mèxic, on el nostre artista hi té encara un germà. Va caure allí en el temps que el pintor Fabrès regentava l'Escola de Belles Arts per ell regenerada, i dirigia els serveis de Belles Arts de la jove República. A l'Escola, va rebre les lliçons d'en Fabrès i alhora treballava a l'obra de vidrieria del vidrer nordamericà, Mr. Wenvoor. Amb Wenvoor, va aprendre l'ofici de vidrer mosaicista i quan Fabrès va decorar la fantàstica Sala d'Armes del President de la República mexicana, Porfirio Díaz, Santiago Marco i el seu germà esmaltaren els grans cristalls de les portes, que són les peces de vidre esmaltat al foc més grosses que han estat fetes, ja que mesuren dos metres vuitanta de llarg, per setanta centímetres d'amplada.

La tècnica i la pràctica de l'obra de vidrer i les ensenyances de l'escola, anaven formant al nostre home. En aquell temps, feia quatre hores diàries de model del natural. Hores actives, vora el mestre Fabrès, dibuixant porten-

tós, i temperament comunicatiu i entusiasta, fins el deliri, de totes les coses d'art... Marco, però, enyorava la terra, i després de divuit mesos d'estada a Mèxic, va tornar a Barcelona. La taula de treball de Càn Vidal, encara era buida, com l'havia deixat a l'anar-se'n i el nostre artista s'hi va asseure al davant un altre cop, amb un xic més de coneixements i un xic més d'experiència de la vida, i amb el mateix afecte d'en Vidal i un entusiasme i una decisió més forta encara pel seu noble ofici.

Des d'aleshores en Santiago Marco, fou l'home de càn Vidal. El cap de la casa tenia posada en el seu auxiliar tota la confiança, fins a otorgar-li els poders de la firma quan tenia tot just vintitres anys; fins a fer-lo el seu company a les hores de lleure, i el seu confident en les penes i les alegries. Marco va correspondre a aquest afecte, donant totes les seves energies al treball i posant a la casa tot el seu gran entusiasme; tota la seva ordenada febre, tota la seva assenyada ponderació, i fou fins a deixar la casa, quan ja mort en Vidal volgué anar per les seves, un bon pilot d'aquella nau, que travessà temporals i contravents seriosos, dirigint els tallers on treballava un personal nombrosíssim dedicat a les especialitats més diverses: ebanistes, escultors, tapicers, dauradors, fundidors, manyans, metallistes, vidriers, i tots els serveis annexes a una veritable institució d'arts sumptuàries, que això fou el taller d'en Vidal en el seu temps.

¡Magnífica escola!...

* * *

En ella el nostre artista fou educande i mestre a l'ensem. En Vidal, home de gust depurat, exigent amb ell mateix com amb els altres, tenia (i les seves obres ho

demostren encara) el gust de la perfecció tècnica, aquest gust de la veritable civilització; aquest gust un xic perdut d'ençà del modernisme i de la intervenció dels artistes no tècnics en els oficis d'art. Aquest tret, essencial en el mestre, ho és en el deixeble, car una de les característiques de les obres que en Marco dirigeix, es troba en aquest to especial que prenen les coses «ben deixades», en les quals el llustre d'una atenció i d'una insistència de la mà humana, les omple de reflexes i de vida; d'una vida que és més enllà de la forma i fa com l'espurneig d'una mica d'ànima de l'operari.

El barbre no demana el que no sap, però la civilització és exigent, i vol les coses perfectes, i la perfecció és un dels senyals de la civilització; que el grec quan construïa el Parthenon, posava tanta cura en el dibuix de l'edifici i en el perfil de les columnes, com en l'ajust perfecte de les pedres del mur, i així l'obra no era bella sols pels efectes de forma, sinó per la seva constitució mateixa, per la seva realitat, per la qualitat de la seva carn de la seva vida orgànica.

I això vol una llarga educació d'ofici. Sentir el gust de promoure en la matèria llorda i rústega en son estat primari, aquesta ascensió, suscitant en ella com una mena d'exaltació de les seves qualitats íntimes, és cosa que no es fa sense una tradició d'ofici i un amor al ofici, que, sense una tradició, difícilment s'explica.

Tradició, vol dir un fregadiç d'anys i anys amb la realitat de les coses, i coneixement profund d'elles, i ponderació entre elles. Un altre mot aquest—ponderació—que sols la civilització l'usa. El barbre tampoc és ponde-

rat. Geni sublim si voleu, però ponderat no. La ponderació és la maturitat del coneixement; és el seny atent i vigilant damunt les coses, damunt les formes que crea el nostre artista, damunt les realitats que elles van a servir; que les coses que volten el nostre viure quotidià, i fan a la llarga el nostre escenari, el nostre ambient, el fons en fi de les nostres figuretes en la vida, no són al capdevall més que matèries ordenades envers l'acompliment d'una actitud servicial, per un seny guiador, i per una mà amorosa que dolçament les emmena a accomplir el seu comès.

«Ponderació». Marco podria posar-se aquest mot en el seu escut. Les obres per ell dirigides en duen totes la marca inconfundible. La tònica d'aquest artista, tant si interpreta els estils històrics, com si crea obres de la més aguda modernitat, és la d'una delicada i assenyada ordenació de les coses. Els múltiples acords que fan l'harmonia d'una estança amoblada, són posats en joc, sobriament i discretament. Els colors, les formes, el caràcter de la matèria, la qualitat de les tapiceries, l'expressió, en fi, veureu que sempre entonen amb les funcions de la vida pràctica que en ella es desenrotllen. El Saló fastuós, plè d'inutilitats harmòniques, i de cortesanes deliciosament banals, no el confondrieu pas amb la cambra d'estudi, austera i reclosa. L'una, feta per a què hi sónin els violins de la festa; l'altra per a què s'apaguin en l'avellutada intimitat les remors torbadores de l'estudi. Marco juga aquests temes que la realitat li dóna, amb un entusiasme contingut, i dóna als interiors, on en molts casos la bellugadissa de les coses us pertorba, un aire general de discreció, on totes elles s'hi fonen i s'uneixen en una unitat ambient sense incidències.

Alguns artistes decoradors neixen a la vida de l'art, enfront d'un públic al qual tracten d'imposar el seu art, però molt pocs d'aquests, malhauradament, tenen la joia de veure's sol·licitats. Qui els sol·licita és perquè vol d'ells ço que ells ja fan. El cas de Marco és divers i més difícil, car Marco nasqué a la vida artística, no de cara a un públic, sinó dins d'un públic, i a ell, més que oferir al públic un producte del seu art, li ha calgut fer art dels gustos del seu públic. I l'or dels nostres salónets burgesos, i els Lluisos de les nostres cases aristocràtiques, i els anglesismes de darrera hora i els renaixementismes de la promoció actual han estat per ell, temes forçats damunt dels quals la seva ponderació típica ha treballat. «Lluisos» ha fet i «chipendals» de tota mena; però quin coneixement profunde dels estils, quin sentit més clar dels seus elements fonamentals, quin estudi més net de la proporció i de la forma, quin anàlisi més depurat suposen els resultats que en treu!... I encara, el nostre decorador posa a les coses un grà de pebre de sabor pairal. Una animeta vivificant allò que serien còpies tristes i reduïdes del passat. Un lluyenteig de vida s'hi agita, com un inconfundible senyal del veritable art...

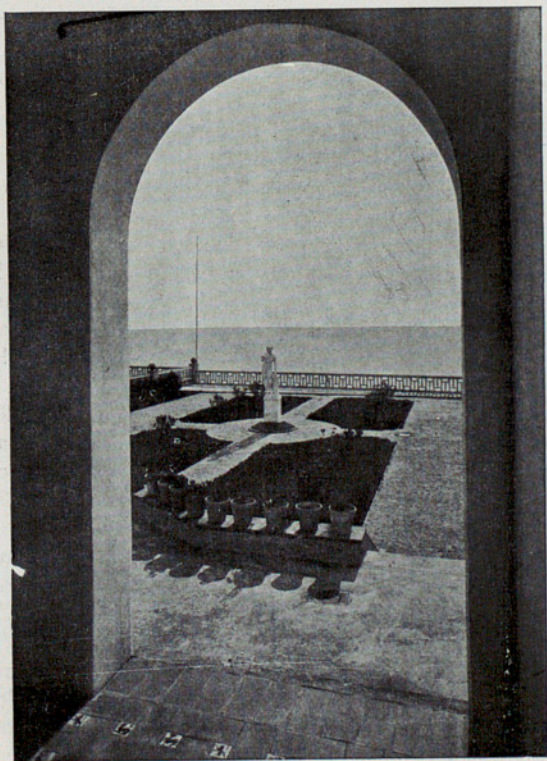
Marco, però, estima la llibertat del fer, i mai és tan bò com quan, lliure d'estils, compòn aquests interiors d'ara, tots fets d'intimitat i vida pràctica. Recons com nius avellutats, vora una xemenia. El divan que s'apoya davant una finestra. L'incident de la escala que puja, i el bric a brac d'un hall, on s'agermana a l'harmònic desordre de la servitut, la varietat dels mobles o la cambra plena d'intimitat sumptuosa, amb les laques dels mobles

i les gamuses del tapissat i els marbres i els velluts, i la flor lluminosa d'una pantalla... Modern; una agudíssima nota de modernitat ens ha donat ara amb la decoració d'una joieria barcelonina. A l'hora de les exaltacions cubistes, a l'hora de les simplificacions negatives i molt sovint eixutes d'impotència, ell s'hi mou com si fés un «estil històric», ponderat, assenyat, clàssic, amb aquell classicisme ver que es reconeix en què té vida.

* * *

Parlem ara, breument, de Santiago Marco, en la seva actuació en la vida social artística, desenrotllada principalment des de la presidència del Foment de les Arts Decoratives. La seva ponderació, el seu seny, la seva natura entusiasta que una profunda elegància instintiva i una senyoria innata conté, posades al servei de l'obra col·lectiva i exemplar del Foment, ha fet miracles. Ha fet el miracle d'aquella aportació memorable a l'Exposició de les Arts Decoratives de París, on tant bell succés obtingu ren les nostres indústries artístiques; ha fet el miracle de fer realitat el bell somni del local social del Foment, guarnit per l'esforç de tots, amb una dignitat i un gust que fa honor a la ciutat; ha fet el miracle de la famosa exhibició del Concurs de la Casa Humil a la Exposició del Moble, on el problema dels bells amoblaments a bon preu es resolia i on les solucions dignes es popularitzaven; ha fet els miracles que farà encara el Foment, i el de l'obra de cada dia que realitzen agermanats sota la presidència d'aquest home cultíssim i ponderat, en qui ens cal reconèixer un dels factors més valuosos de la nostra cultura artística contemporània.

JOAQUIM FOLCH I TORRES

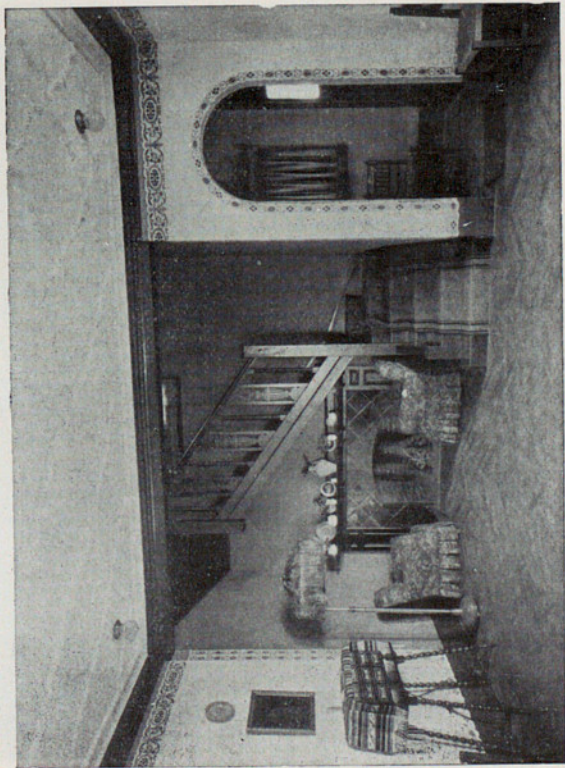
Jardí a Vilanova i Geltrú

1922

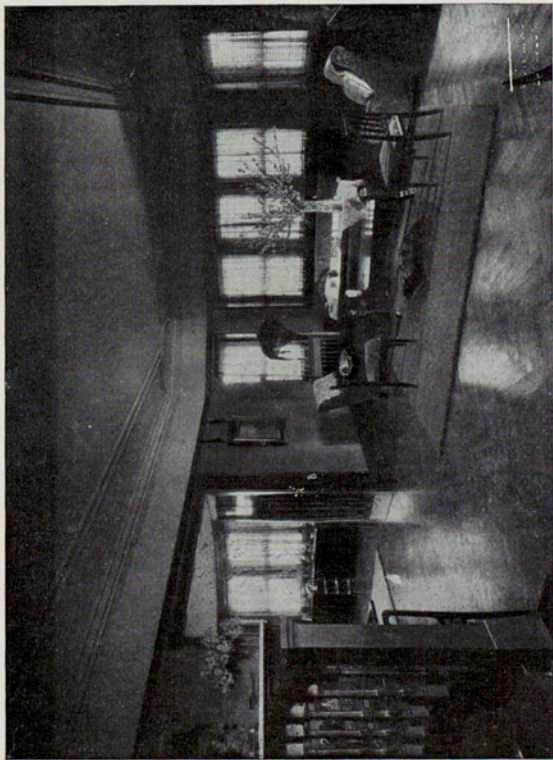
Interior de la casa J. M.

1922

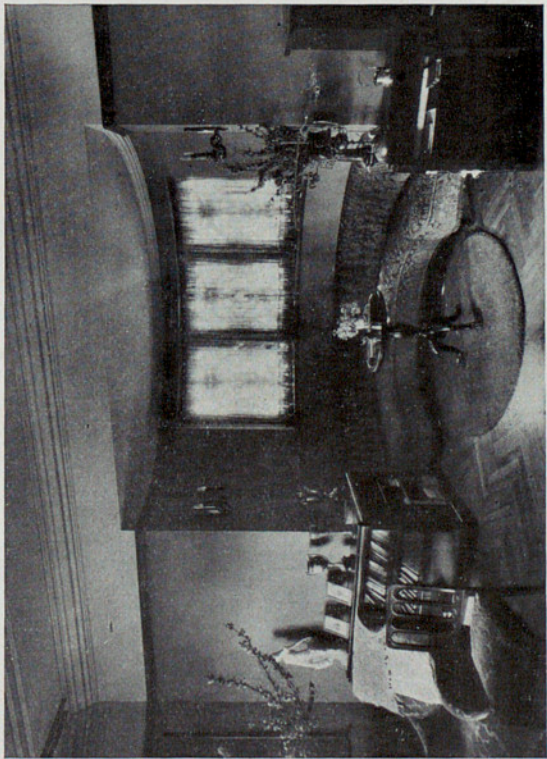
Interior de la casa J. M.

1922

Interior de la casa J. M.

1922

Interior de la casa J. M.

1922

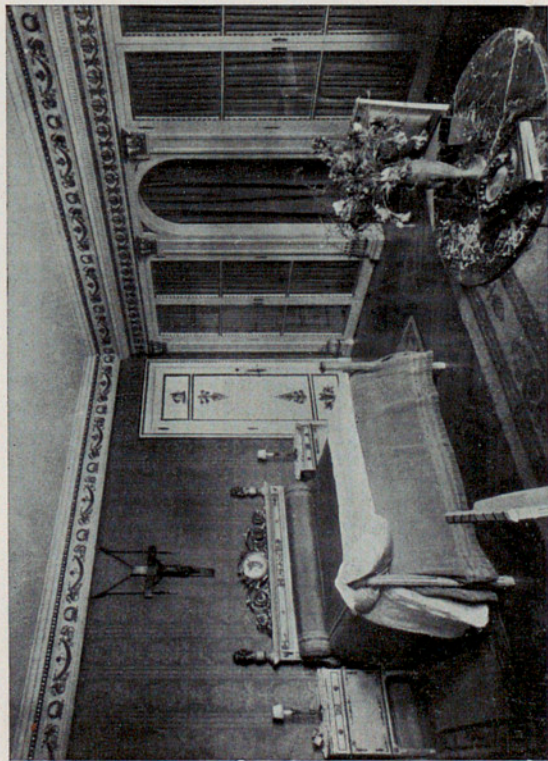
Menjador de la casa J. M.

1922

Cuarto de vestir de la casa J. M.

1922

Dormitori de la casa J. M.

1922

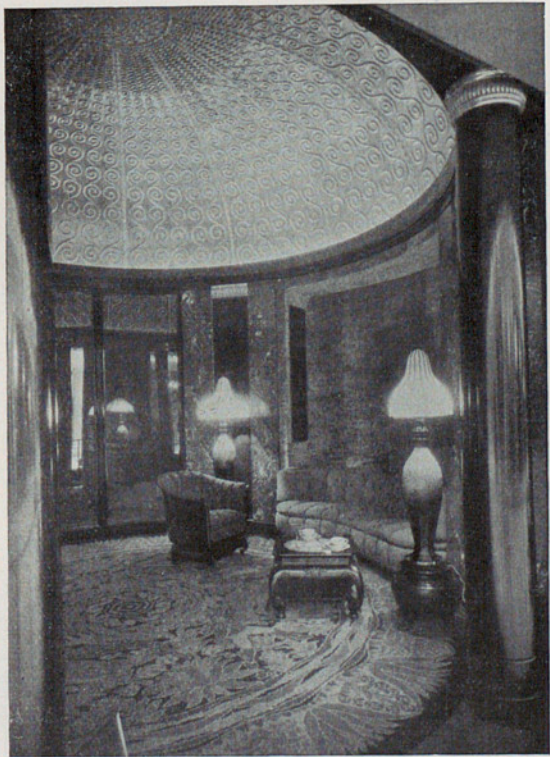
Biblioteca de la casa Ll. M. P.

1923

Sala de té
1923

*Exposició del Moble. Barcelona
(Gran Premi)*

Sala de té
1923

*Exposició del Moble. Barcelona
(Gran Premi)*

Canalobre *Exp. del Moble*
(Col. Ll. Bracons) *Barcelona*
1923

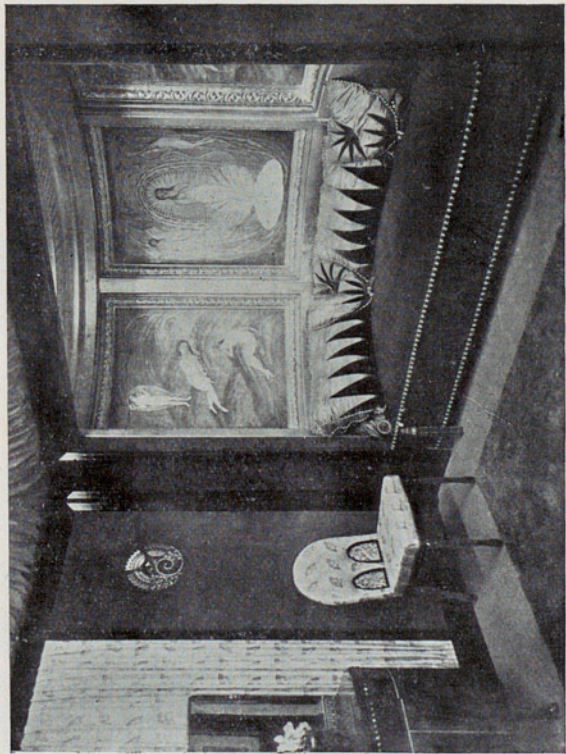
Avant-cambra de l'estudi Marco

1924

Recó de menjador de la casa J. B.

1924

«El Budoir de Venus»
1925

Exposició I. d'A. D. Paris
(Medalla d'or)

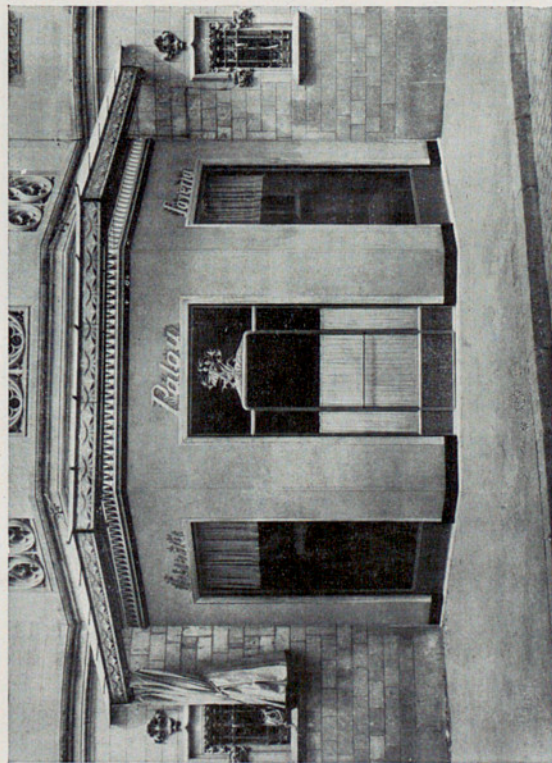
Cadira amb relleus d'argent
(Col. Marsans)

1925

Maqueta de menjador de gala

1925

Façana de la Joieria Palou

1925

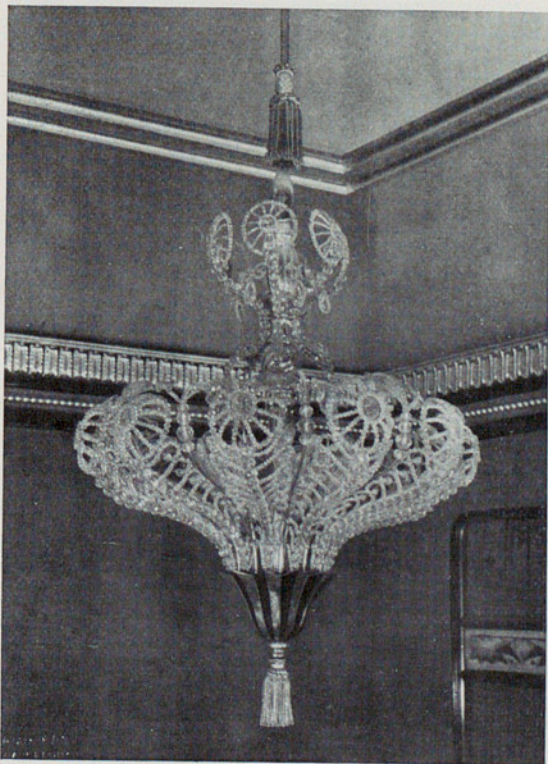
Interior de la Joieria Palou

1925

Porta interior de la Joieria Palou

1925

Làmpara de la Joieria Palou
(Executada per Bosch)

1925

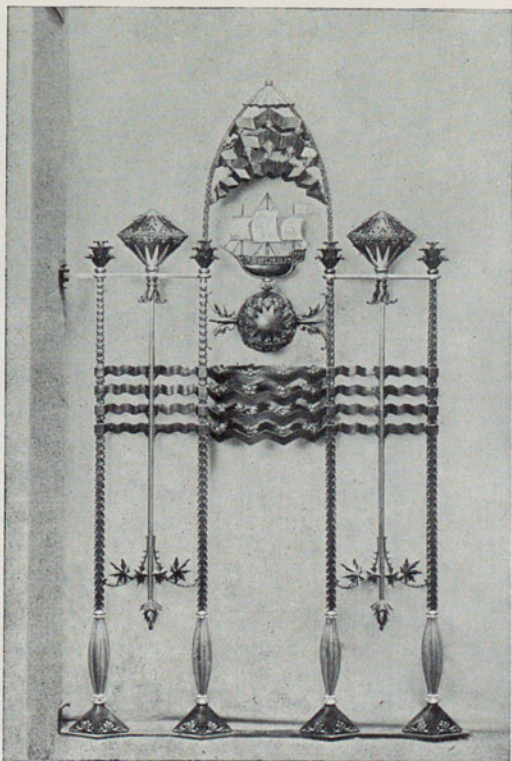

Detall de la porta interior de la Joieria Palou
(Col·laboració Jaume Busquets)

Cadeira en noguera americana e ibori

1925

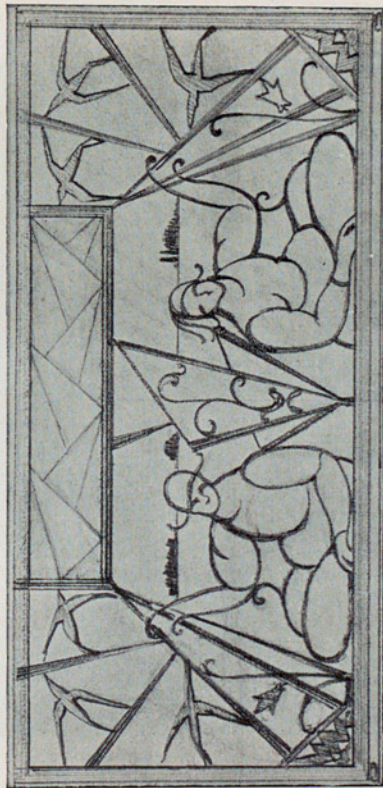
Reixa de ferro forjat
(Executada per J. Arandes)

1925

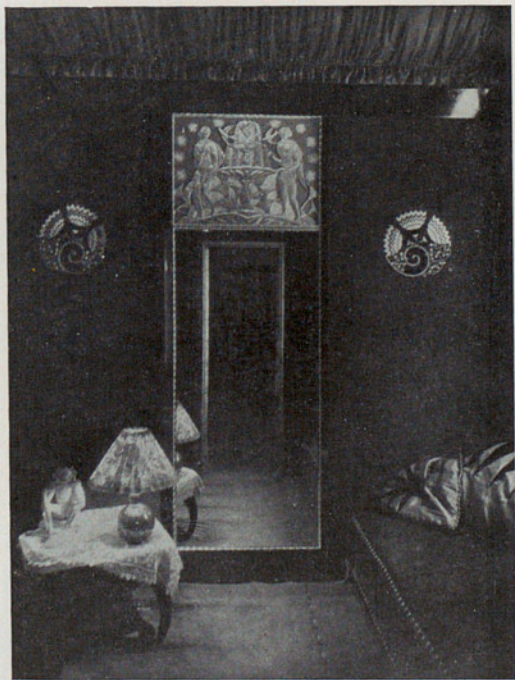
Brocatel seda i argent
1925

Exposició I. d'A. D. Paris
(Premi d'honor)

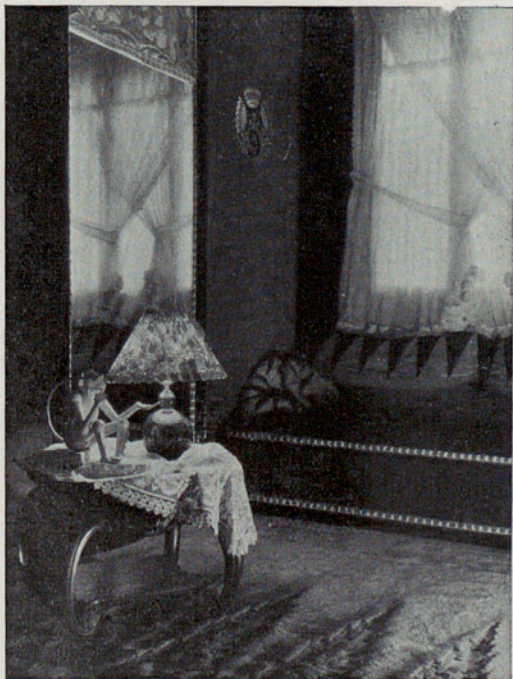
Projecte d'empit de balcó

1926

Saleta íntima

1926

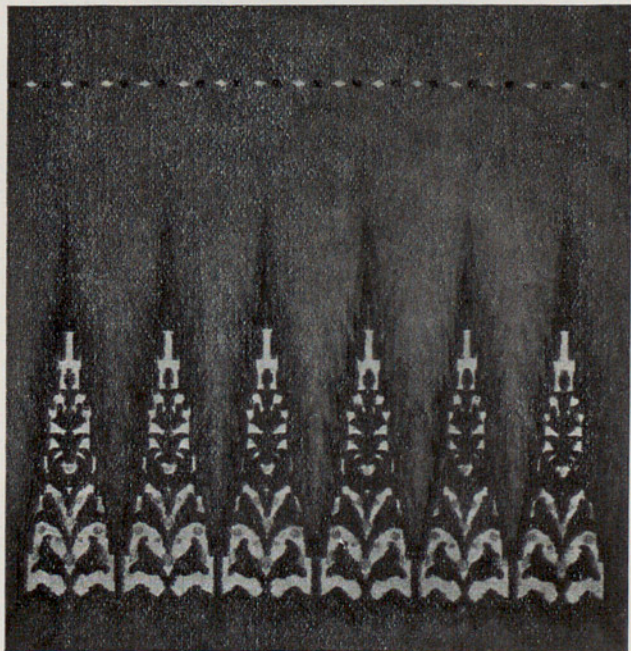
Saleta íntima

1926

Plafó
(Col·laboració Jaume Busquets)

1926

Catifa
(Executada per la manufactura Aymat)

1926

Cristall, executat per Rigalt Bulbena i C.^a

1926

MONOGRAFIES D'ART

PINTURA, ESCULTURA, DIBUIX,
CARICATURA, ARQUITECTURA,
ARTS APLICADES.

VOLUMS PUBLICATS

PINTURA

Marquès-Puig, per Carles Riba
Joaquim Torres-Garcia, per Josep-F. Ràfols
Rafael Benet, per J. M. López-Picó
Jaume Guardia, per Rafael Benet
Francesc Vayreda, per Josep M. Capdevila
Joaquim Sunyer, per Josep Maria Junoy

ARTS APLICADES

Jaume Mercadé, per Joan Sacs
Antoni Badrinas, per Rafael Benet
Tomàs Aymat, per Josep Llorens Artigas
Santiago Marco, per Joaquim Folch i Torres

ARQUITECTURA

Antoni Puig Gairalt, per Joan Sacs

*Monografies d'Art
de les Edicions
«Quatre Coses»
s'imprimeixen en
els tallers Omega
del Carrer Ample
de Barcelona*

Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Biblioteques

1500443480

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA
DE BARCELONA

BIBLIOTECA *Res. Mar.*

REG. 42.399

*C¹
13*

SIG. 747.071.1 (Mar) Fol

600 -
complet

MONOGRAFIES D'ART

Administració
SALA PARÉS-LIBRERIA
Petrítxol, 5
Barcelona
1926

4 PEsSETES

Res. M. B. C.